

Sota-ajan Suruviestit ja Suomi100

Suomen sodissa 1939-45 kuoli yli 90 000 sotilasta. Suomi oli ainoa toiseen maailmansotaan osallistunut maa, joka pyrki suunnitelmallisesti saamaan kaatuneet sotilaansa kotiseudun sankarihautoihin. Rintamalta kaatuneitten kotiin lähetetty suruviesti edustaa 100-vuotiaan Suomen lähiajan historian traagisinta vaihetta, Suruviestien sisältö on jäänyt lähinnä vain kaatuneitten omaisten tietoon, joten nyt haluamme saattaa nuo suruviestit jälkipolvien tietoon.

Ylimääräisten sotaharjoitusten alkaessa kaatumisilmoitusten teosta ei ollut minkäänlaisia ohjeita. Taistelutoiminnan alettua sotarovasti antoi 3.12.1939 kaikkia sotilaspastoreita koskevan määräyksen: Heidän tulee ilmoittaa tietoonsa tulleet kaatumis- ja katoamistapaukset kenttäpostitse Kotijoukkojen esikunnalle. Sen tuli välittää tieto suojeluskuntapiiriin kautta a.o. kirkkoherralle edelleen henkilökohtaisesti omaisille vietäväksi. Kotijoukkojen rovastintuomari sovitettiin suojeluskuntapiirille. Joissain tapauksissa tiedon vei suojeluskunnan edustaja. Ilmoitus annettiin ennakoilmoituksena puhelimitse tai sähköisesti ja varmistettiin vielä kirjallisesti vakiokaavaketta käyttäen. Aluksi ilmoitukset olivat vapaamuotoisia. Virallisia ilmoituksia kaatuneista saatiin joulukuun 1939 puolivälissä. Yleensä pyrittiin osanoton ja lohdutuksen lisäksi kertomaan jotakin kaatuneen viime hetkistä tai toivomuksista.

Kotijoukkojen esikunnan rovastintuomari lähetti kaatuneen omaisille Mannerheim-adressin tai seurakunnan kirkkoherra vei sen henkilökohtaisesti. Adressin tekstin oli laatinut professori Yrjö E A Alanen ja sen oli piirtänyt Hugo Trentzsch. Mannerheim hyväksyi adressin 3.12.1939. Kirkkoherrojen tilanne ei ollut helppo. Heidän oli joka päivä tavattava itkeviä ihmisiä. Kirkkoherrat joutuivat vastaamaan omaisten mitä erilaisimpiin kysymyksiin. Usein vastaaminen oli tuskallista, koska enempää ei voinut tehdä. Yleensä omaiset olivat kärsivällisiä, harvoin suru purkautui ärtymykseen tai syytelymiseen. Surusanoman viejien yhteinen kokemus oli, että Suomen kansa alistui ja kesti sen urhoollisesti kuin sotilaat taistelutehtävissä. Tavallista oli, että surusanoma yhdisti ihmisiä toisiinsa, lujitti isänmaallisia tunteita ja syvensi uskonnollisuutta. Taakat koetettiin kantaa yhdessä.

Kaatuneitten Omaisten Liiton hallituksen jäsen, KT Kaija Sepponen on ryhtynyt keräämään ja tallentamaan Sota-ajan suruviestejä, joita voi lukea ja julkaista tästä liitteestä. Kaija Sepposen yhteystiedot: [kaijasepponen\(at\)gmail.com](mailto:kaijasepponen(at)gmail.com) ja 040 717 3750.

Sisältö

Johdanto	3
Sotaorpo Pentti Viljasen 8.9.2016 tekemä aloite:	3
Viestit sieltä jostakin.....	7
Omaisten lähettämiä suruviestejä	8
Helmi rakas!	8
Edla hyvä!.....	9
Komentajien suruviestejä	10
Rouva Hilja Pelo.....	10
Komentajien ja pappien yhteisiä suruviestejä	12
Herra Piirilääkäri K. M. Rautala	12
Rouva Anni Pirinen.....	13
Pappien suruviestejä	15
Kirkkoherra Einari Peura.....	16
Rva Helmi Alasirviö	17
Veikko Niittymaa.....	19
Hilja Siitonen Kalanti	20
Rouva Aino Linden	21
Rouva Irma Viljanen.....	22
Suruviesti tulee Hintsalan perheeseen	24
Rouva Selma Niemimäki.....	25
Kauppias toi suruviestin	28

Johdanto

Sotaorpo Pentti Viljasen 8.9.2016 tekemä aloite:

” Rintamalta kaatuneiden kotiin lähetetty suruviesti edustaa 100-vuotiaan Suomen lähiajan historian traagisinta vaihetta. Suruviestien sisältö on jäänyt vain kaatuneiden omaisten tietoon, joten on tullut aika saattaa nuo suruviestit paitsi kaikkien tietoon myös asiallisen tutkimustyön piiriin.

Toivon ja esitän kunnioittaen, että Kaatuneiden Omaisten Liitto neuvottelee toteutettavaksi seuraavat aloitteet otsikkoaiheen teemalla SOTAORVOT JA 100-VUOTIAS SUOMI.”

Työtapaturma-arkiston tilaston mukaan talvisodassa kuoli kaikkiaan 21396 suomalaista. Jatkosodan aiheuttamat puolustusvoimien kokonaistappiot ovat kuolleina 64 120. Molempien sotien kokonaistappiot yhteensä 85 516 kaatunutta sotilasta.¹ Suomi oli ainoa toiseen maailmansotaan osallistunut maa, joka pyrki suunnitelmallisesti saamaan kaatuneensa kotiseudun sankarihautoihin.

Ylimääräisten harjoitusten alkaessa kaatumisilmoitusten teosta ei ollut minkäänlaisia ohjeita. Taistelutoiminnan alettua sotarovasti antoi 3.12.1939 kaikkia sotilaspastoreita koskevan määräyksen, että heidän tulee ilmoittaa tietoonsa tulleet kaatumis- ja katoamistapaukset kenttäpostitse Kotijoukkojen esikunnalle, jonka sitten tuli välittää tieto suojeluskuntapiiriin kautta a.o. kirkkoherralle edelleen henkilökohtaisesti omaisille vietäviksi.²

Kotijoukkojen esikunnan rovastintoimistosta soitettiin myös suojeluskuntapiirille.³ Joissain tapauksissa tiedon vei suojelukunnan edustaja⁴. Ilmoitus annettiin ennakoilmoituksena puhelimitse tai sähköitse ja varmistettiin vielä kirjallisesti vakiokaavakkeita käyttäen. Aluksi

¹ Palva, L. 1998. Sankarivainajien tie kotiin. Paino-Riihi Oy.

² Saario, L. 1989. Kaatuneiden evakuointikeskusten toiminta talvi- ja jatkosodassa." Sotahistoriallinen aikakauskirja 8/1989.

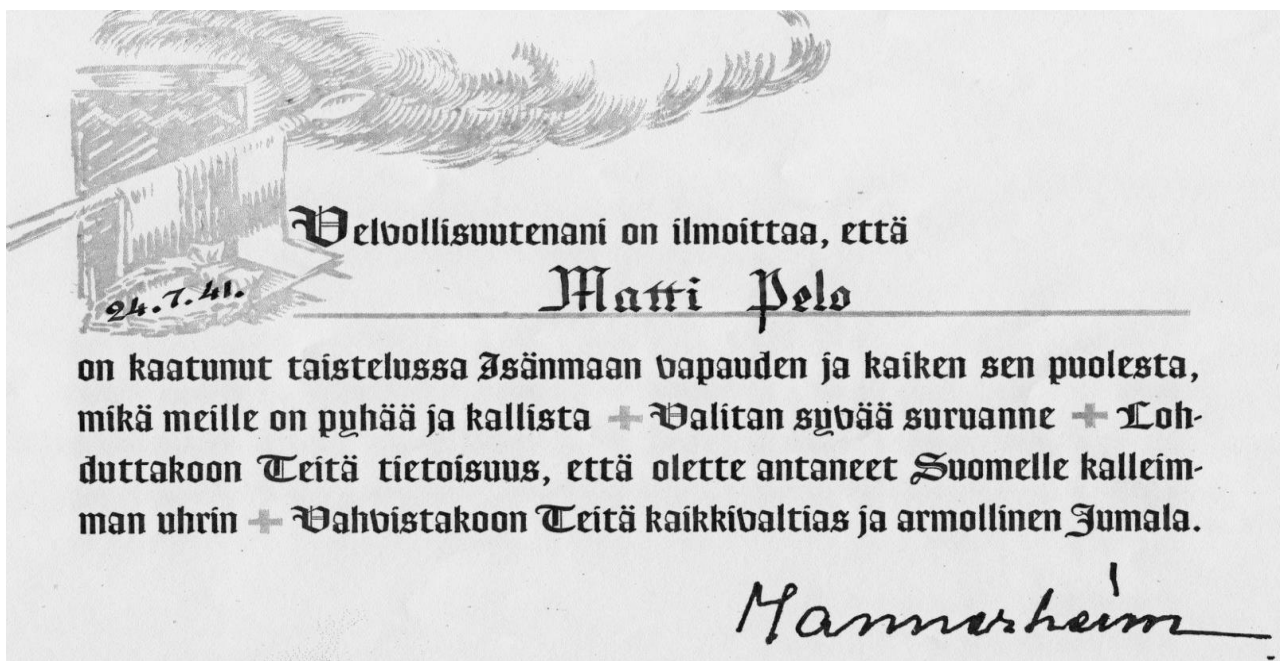
³ Saario, L. 1989. Kaatuneiden evakuointikeskusten toiminta talvi- ja jatkosodassa." Sotahistoriallinen aikakauskirja 8/1989.

⁴ Kansanaho, E. 1991. Papit sodassa. WSOY.

ilmoitukset olivat vapaamuotoisia. Virallisia ilmoituksia saatiin joulukuun 1939 puolivälissä. (Saario1989). Yleensä pyrittiin osanoton ja lohdutuksen lisäksi kertomaan jotakin kaatuneen viime hetkistä tai toivomuksista.

Kotijoukkojen esikunnan rovastintoimisto lähetti kaatuneen omaisille **Mannerheim –adressin** tai seurakunnan kirkkoherra vei sen henkilökohtaisesti. Adressin tekstin oli laatinut professori Yrjö E A Alanen ja sen oli piirtänyt Hugo Trentzsch. Mannerheim hyväksyi adressin 3.12.1939 ja antoi samalla nimikirjoituksensa faksimilepainantaa varten.⁵

Kuva 1. Mannerheim-adressi

Lähde: Pelon kotiarkisto.

Kirkkoherrojen tilanne ei ollut helppo. Oli joka päivä tavattava itkeviä ihmisiä. Arkun avaaminen ja sinne katsominen oli järkyttävää. Kirkkoherrat joutuivat vastaamaan omaisten mitä erilaisimpiin kysymyksiin sekä puhelimitse että kirjeitse. Usein vastaaminen oli tuskallista, koska enempää ei voinut tehdä. Yleensä omaiset olivat kärsivällisiä, joskus, harvoin suru purkautui ärtymykseen tai syyttelemiseen. Ammattitaidolla kuitenkin näistäkin tilanteista selvittiin, kuten seuraava esimerkki kuvaa:

⁵ Parole, (20 -22).Jääkärisäätiö. Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen jäsenlehti 1/2014 (317). Helsingissä maaliskuussa 2014. 83. Vsk.

”Ovi avautui. Verestävät silmät, synkät kasvot tuijottivat vastaani. Ojensin heti kynnyksellä olevalle Työmies-savukkeeseen. Tervetuloa! Poltatteko? Mies pysähtyi, tuijotti minua, otti tupakan, jonka sytytin. Posket lommollaan alkoi mies ahnaasti imeä holkittomaa tupakanpölliä. Tarjosin kiireesti toisen pöllin. Olkaa hyvä ja istukaa. Ei ainoatakaan paha sanaa. Hyvä keskustelu. Oikein käytettynä tupakka voi olla hengenpelastaja.”⁶

Kuolemaan ei totunut pappikaan. Seuraavassa ote sotapäiväkirjasta:

”Tänään on ollut ankara tykistötulen päivä. Se on vienyt meiltä miehiä, ja itsekään en kovin kaukana ollut. On kuitenkin Jumala varjellut tähän asti, sen pitemmälle emme mitään tiedä eikä onneksi tarvitsekaan. Jaoin ehtoolista veljille taltassa, jonka ympärillä riehui ryssän tykistökeskitys. Telta huojui ja vavahteli, hiekkaa ja soraa lensi katolle tuon tuostakin, mutta sisällä polvistuivat veljet Kristuksen ruumiin ja veren sakramentin ääreen. Täällä oppii iloitsemaan sellaisesta Harran Sanasta, kuin :” Katso minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti - - ” Ei ole kiväärin tai tykistökeskityksen aikana sen parempaa turvaa, kuin turva sanan tarjoama. Sen varassa uskaltaa.”⁷

Papiston vaativana ja raskaana tehtävänä oli ottaa vastaan ensimmäisenä viestit rintamalla kaatuneiden kohtalosta ja toimittaa raskas suruviesti omaisille. Useimmat ottivat tiedon vastaan hiljaisina, mutta toisille tieto läheisen kuolemasta loi suunnattoman tuskan. Usein sotaeskeksi jääneen naisen ainoana lohtuna oli huollettavanaan olevat lapsensa, ne antoivat elämälle tarkoituksen ja päivittäisen sisällön.⁸

Surusanoman viejien yhteinen kokemus oli, että Suomen kansa alistui suruunsa ja kesti sen urhoollisesti kuin sotilaat taistelutehtävissä. Tavallista oli, että surusanoma yhdisti ihmisiä toisiinsa, lujitti isänmaallisia tunteita ja syvensi uskonnollisuutta. Taakat koetettiin kantaa yhdessä.⁹

⁶ Palva, L. 1998. Sankarivainajien tie kotiin. Paino-Riihi Oy.

⁷ Heiskanen, J.1941. Kenttäpappina Kollaalla. WSOY.

⁸ Lammi, E. 2012. Sururistin kantajat. Mediapinta.

Kansanaho, E. 2001. Papit sodassa. WSOY.

”Kotona äiti istui kaivonkannella itkemässä. Eeva on ollut siivouspuuhissa äidin kanssa, kun opettaja tuli. Hän oli kysynyt: Mitäs tänne kuuluu? Onko isä kirjoittanut? Opettaja istui siihen puhelemaan. Siellä on kovia taisteluja ja teidänkin isä on haavoittunut. Äiti purskahti itkuun. ”Kaatunut se on. Ette vaan sano”. Komppanian päällikkö Holopainen kirjoitti myöhemmin isän viimeisistä hetkistä.

”Terveisiä vaan täältä jostakin, nyt meille tuli äkkilähtö kohti kuolemaa, niin että taitaa olla viimeinen tervehdys, en kerkiä enempää sanokaa kaikille tutuille terveisiä.

Terveht. Sotam. Seppo Konttinen.¹⁰

Sotilaspappi Jorma Heiskanen kertoo kirjassaan Kenttäpappina Kollaalla (1989) seuraavaa:

”Yhtämittäinen jylinä jatkuu jo kymmenettä päivää. Me istumme hiljaisina. Sotilaspappi oli juuri kertomassa pojille, että lisäjoukoista on toiveita. Radistin kasvot jännittyivät, kun hän otti vastaan sanomaa. Hän kääntyi hitaasti meihin päin ja ulkona raivoavalta tulelta tuskin erotimme hänen jäykin huulin kuiskaamansa sanoman. Anttonen on kaatunut. Sotilaspapin oli vaikea puhua, mutta siitä huolimatta hän piti kenttähartauden. Sotilaat hiljentyivät rukoilemaan. He rukoilivat armahdusta sielulle, joka oli heidän joukostaan otettu pois ja jossa he tiesivät asuvan Jumalan ikävän. He rukoilivat hänen kotinsa, leskensä, lapsiensa puolesta ja pyysivät samaa armahdusta itsellemme. Virsi, joka Kollaalla oli ehtinyt siunata myös monta heidän joukostaan jäänyttä, sai siunata Anttosen, jalon sielun, jota he kaikki olivat oppineet rakastamaan, ja hänen ruumiinsa, joka heidän veisatessaan vuoti hiljaa kuiviin muutaman sadan metrin päässä.

*Oi herra, jos mä matkamies maan
lopulla matkaa nähdä sun saan.
Oi Herra, suothan Sä minulle
Sun armos voimaksi matkalle.
Anteeksi anna, mua nosta kannan,
vie perille.”*

¹⁰Huhtanen, T. 1984. Talvisodan kirjeet. Otava.

Omaisten lähettämiä suruviestejä

Tampereella 31/7-41

Helmi rakas!

Sain tänään tietää, ettei minulla ole enää poikaa.

Ja otan osaa sinun suruusi ja kannan osaasi. Niin siitä ei ihminen tiedä mitkä kohtalot sille on määrätty mutta ei enempää kuin jaksaa kantaa. Ja sinä olet nuori ja voit alkaa alusta. Mutta minulta meni ainoa hyvä poikani. Mutta se oli Jumalan tahto. Ja siihen on tyydyttävä vaikka se tuntuu kovalta.

Olemme antaneet Isänmaalle rakkaamme, se on ainoa lohdutus. Suren sinunkin puolestasi että piti näin käydä. terveiset äidillesi ja kaikille olen vähän päästäni sekaisin että ei tästä oikein tahdo tulla mitään niin on paras lopettaa.

Lohduttakoon sinua taivaallinen Isämme.

Ida.Hely

Syvä osanottoni suureen suruusi. Hely.¹¹

¹¹ Huhtanen, T. 1986. Jatkosodan kirjeet. Otava.

Edla hyvä!

Kiitos kirjeestä. Mietin kauan ennen kuin avasin sen. Aivan niin kuin vaisto olisi sanonut, että siinä on suru-sanoma.

Otamme osaa syvään suruunne. Teiltä on Jumala kutsunut kaksi pois. Kuinka vanha isänsä jaksaa kantaa tämän. – Aivan niin kuin Onnin kaatumisen koski Teihin, niin se koski kovasti meihin. Hän oli meille aivan kuin veli. Aina valmis auttamaan. Hänen vilpitön ystävällisyytensä ja jalo luonne jää meille ikuisesti muistoksi.

Emme voi muuta kuin hiljentyä hetkeksi hänen muistolleen----

Täällä on Onnin tavaroita hiukan. Pitäisikö ne lähettää sinne, vaan tuletteko hakemaan. Sitten hän jätti 1000 mk rahaa - ja 1000 mk valtion jälleen rakennus oblikaatio. Sitten mitä tavaroita häneltä toissa talvena Tolvajärvelle, on hänelle myönnetty korvausrahaa 2000 mk.

Tämän kortin sitten lähetämme rahojen mukana. Kun vaan ilmoitatte, pitääkö ne lähettää. Eipä tällä kertaa enempää.

Syd.terv. Asta¹²

¹² Huhtanen, T. 1986. Jatkosodan kirjeet. Otava.

Komentajien suruviestejä

Rouva Hilja Pelo

I komppanian varajohtajana otan osaa teitä kohdanneeseen suruun sekä ilmoitan tapahtumasta seuraavaa. Miehenne Matti Pelo kaatui 21.7.41. Keinosenmäen taistelussa kranaatin sirpaleista. Hänen viimeiset sanat minulle oli että lähettää terveiset teille ja perheellenne ne häneltä toivomuksella että Ylösnousemuksessa on jälleennäkeminen. Taistelin toverina tehden kunniaa Matille. Hänen antaessaan kalleimpansa yhteisen isänmaan, kodin ja uskonnonpuolesta. Jota hän ylikaiken rakasti. Vänrikki Erkki Holopainen. Vt. Kopp.¹³

¹³ Pelo, M 2017. Kotiarkisto

Ikävä velvollisuuteni on ilmoittaa, että pitäjässänne kirjoilla oleva alikersantti Paavo Salminen on kaatunut suorittaessaan tehtäväänsä yhteiskuntamme turvallisuuden puolustajana. Kaarlo Mannermaa, kapteeni, komppanian päällikkö.¹⁴

¹⁴ Yläjuurakko, T. 2012. Lyö maahan. Vakaumus vastaan muu maailma. Sähköinen kirja.

Komentajien ja pappien yhteisiä suruviestejä

8.3.1940

Herra Piirilääkäri K. M. Rautala

Voitollinen taistelu vaatii uhrinsa. Viestit sankarien päättyneestä elämäntyöstä terästävät aseveljien rautaista tahtoa. Mutta ne aiheuttavat myös suunnatonta kaipausta.

Kuinka vaikealta tuntuukaan tehtävämme ilmoittaa Teille, että kelpo poikanne, rs. lääk. luutnantti Jouko Rautala kaatui täällä 25/2 1940 kahden muuan lääkärin ja muutamien muiden kanssa lentopommin osuessa keskelle JSP:aa. Saamme ottaa osaa syvään suruunne, sitäkin raskaampaa, koska hänen ruumiinsa silpoutui täydellisesti.

Ne, jotka Herraa Jeesusta odottavat, saavat uuden elämän.

Kunnioittavasti:

JR 5:n komentaja:

Everstiluutnantti: Usko Lehtolainen

JR:n 5:n pastori¹⁵

¹⁵ Huuhtanen. T. 1984. Talvisodan kirjeet. Otava.

Rouva Anni Pirinen
Nurmo.

Raskas velvollisuuteni on ilmoittaa, että Teidän miehenne Väinö Elis Pirinen on saanut uhrata isänmaallemme kalleimpansa.

Taistellessaan uskonnon, kodin ja isänmaan puolesta kaatui hän sankarina helmikuun 1 päivänä. Vaikka me tiedämme, että Teille vainajan läheisille omaisille tuottaa raskasta surua miehen ja isän kadottaminen, niin me silti uskomme, että suomalainen nainen ja äiti voi raskaimpinakin aikoina olla rohkea ja tyytyä Korkeimman tahtoon, sillä kuten eräs sankari kuollessaan sanoi; Mikään uhri ei ole liian kallis kun sen saa antaa Isänmaan puolesta.

Samalla kun esitän Enon suojeluskunnan puolesta valittelut raskaaseen suruunne, toivomme me kaikki isänmaamme vapautumista ryöstäjistämme, niin että tekin siltä vieraista oloista voitte muuttaa omalle paikkakunnallenne ja aloittaa rohkeasti kasvattaa tulevaa Suomen kansaa niistä vesoista, joita Väinö Piriseltä jälkeen jäivät.

Lohdutamme kaikki toisiamme sanomalla: Kunnialla kuolleen on helppo maata.

Hautauspäivästä ei ole vielä tietoa, mutta tulen siitä aikanaan Teille ilmoittamaan.

Paikallispäällikkö O Koljonen.¹⁶

¹⁶ Pirinen, E. 2017. Kotiarkisto

Rouva Anna Pirinen

Nurmo.

Armoa ja Rauhaa!

Yhtä asiaa teille toivon, kun täältä rintamalta tuntemattomana lähimmäisenä näitä rivejä kirjoitan. Sitä, että antaisitte Herran haavoitettujen käsien siunata Teitä. Ja niin ne tahtovat tehdä kaikesta huolimatta.

Mutta aivan useasti saa Herran käsien siunaus meidät erikoisesti kohteekseen raskaina aikoina. Ettekös ole lastenne kanssa rakasta miestänne ajatellen vieraisissa oloissa, vieraassa maassa huomannut, miten rakkauden Jumala on kaipaukseenne ja ikäväänne sekoittanut salattua siunaustaan! Ja nyt: ojentukoon päällemme ja lastenne päälle Herran siunaava käsi. Sen jälkeen saaneen Herraan katsoen ilmoittaa ja hänen kaikessa mukana oloaan vakuuttaen sanoa, että Herra on siirtänyt rakkaan miehenne, Väinö Eeliksen taistelevien rintamasta voittaneiden riemuitsevaan joukkoon.

Hän kaatui 1.2.1940. Te kyllä olisitte tarvinneet häntä. Lapsenne tarvitsivat häntä. Mutta isänmaa ja Jumalan asia ovat tarvinneet häntä myös.

Korkeammat tehtävä ovat tulleet hänen suoritettavikseen.

Tässä ajassa hän teki, minkä voi, antoi monen Suomen miehen kanssa henkensä. Lähtiessään tukiasemaan hän viimeisinä sanoina vakuutteli toverilleen ” Jumalaan luotan ja luotan lujasti”. Kaikkein mieluimmin olisi hän tahtonut sanoa ne Teille. Luottakaa tekin miehenne Jumalaan. Te tapaatte miehenne. Sana tänään sanoo: Olemme paenneet pitämään kiinni ”edessämme olevasta toivosta. Se toivo meille on ikään kuin sielun ankkuri, varma ja luja.” (Hepr 6, 18-19)

Miehenne on lähetetty Lieksaan. Enolaiset haudataan Enon sankarihautaan. Lähemmät tiedot hautaamisesta saatte Past. Olavi Ripatin osoite. Lie. H K, kautta.

Herra muistaa teitä. Osaanottavin rintamaterveisin

Juhani Kuuru.¹⁷

¹⁷ Pirinen, E 2017. Kotiarkisto.

Pappien suruviestejä

Seurakuntien pappien tehtävänä oli toimittaa raskas suruviesti omaisille. Useimmat ottivat tiedon vastaan hiljaisina, mutta toisille tieto läheisen kuolemasta loi suunnattoman tuskan.¹⁸

Jokaiseen paikkaan pappi ei ehtinyt:

*Pekka Arvio: ”Äitini oli 12-vuotias, kun hänet katsottiin velvolliseksi viemään suruviestiä eteenpäin isovanhemmille”.*¹⁹

Kaikkein vaikein tilanne oli silloin, kun papin piti viedä tieto kotiin sotilaan katoamisesta taistelukentällä. Silloin alkoi usein vuosikymmeniäkin kestänyt epätietoisuuden aika. Oliko toinen kadonnut iäksi? Palaisiko hän sotavankien vaihdon yhteydessä? Löytyisikö hänen ruumiinsa vai saataisiinko hänen kohtalostaan jokin muu varma tieto?

”Olin kahden viikon vanha kun isä lähti eikä palannut. Jäi vangiksi ja kuoli vankileirillä.”(25)

*Martti Tölli: ”Äidillä oli joskus toiveajatteluna haave, että jospa isä olisi jäänyt vangiksi ja palaa vielä.”*²⁰

*Aulikki Yppäriä: ”Kuulin aikuisten puhuvan, että Venäjältä vapautettiin vankeja. Rukoilin isän sotilaskuvan luona, että isä olisi elossa ja tulisi kotiin. Niin elämä olisi turvallisempaa.”*²¹

¹⁸ Lammi, E. 2012. Sururistin kantajat. Mediapinta. Kallioniemi, J. 2003. Kotirintama II Sotavuosien Suomi naisten ja lasten silmin. Gummerus Oy, Jyväskylä.

¹⁹ Junttila ja Korpinen 2010. Tuleehan isä takaisin, tuleehan Minulla oli omaa isää ikävä

²⁰ Junttila ja Korpinen 2010

²¹ Junttila ja Korpinen 2010

Kirkkoherra Einari Peura

*Tältä tehtävältä olen pyytänyt ja toivonut säästyväni. Mutta nyt on sota tuonut sen eteeni.
Komppaniastamme kaatui eilen illalla ensimmäinen mies tehtäväänsä johdinmiehenä täyttäessään.*

Korporaali Otto Juhonpoika Jylkkä Oulaisten Matkanivasta, syntynyt hän oli 6.6. 1899, vaimon nimi on Hilda ja lapsia on neljä.

*Henkilötiedot olen tähän pannut mahdollisimman täydellisinä, jottei tulisi sekaannusta.
Myötäseuraavalla vaimolle osoitetulla kirjeellä koetan selittää hänen kohtalokasta matkaansa - jos se teistä on soveliasta, niin antanette vaimolle. Luutnantti Ilmari Laaksonen²²*

²² Turunen, H.1995.Toim. Isäin teitä astumassa. Oulaisten veteraanimatrikkeli 1918. 1939 - 1045

15.8.44

Rva Helmi Alasirviö

Kuusamo

Tuo yllä oleva risti lauseineen ilmaisi Teille varmasti jo tämän kirjeen tarkoituksen. Vaikkakin tuntemattomana tahtoisin täältä kaukaa tämän kirjeen välityksellä ilmaista Teille syvään osanottoni. Kuoleman suuren Majesteetin edessä tahtoisin mieluummin hiljentyä teidän kanssanne Vapahtajan armoistuimen eteen kuuntelemaan, mitä Elämän Herralla olisi lohdutukseksi sanottavaa. Olette saaneet vastaanottaa raskaan suruviestin rakkaan miehenne sankarikuolemasta, mutta eikö tällaisenaikin hetkenä ole lohdullista tietää, että meillä on elävä jälleennäkemisen toivo. Sanat ovat köyhiä tällaisena hetkenä, mutta tuo toivo lohduttakoon Teitäkin raskaan surunne taakan alla ja olkoon se Teille tien viittana sinne, minne Teidän miehenne on jo saanut toivon mukaan siirtyä, Isän kotiin.

Miehenne, Ahti Alasirviö kaatui Itä-Karjalassa 6.8.44 lähellä Lentiiran kylää partiokahakassa. Hän oli kolonassa matkalla itään, kun vihollispartio yllättäen avasi tulen tienviereltä metsästä. Syntyneessä taistelussa osui vihollisen kuolettava luoti hänen kasvoihinsa ja ymmärtääkseni hän oli kuollut silmänräpäyksessä. Hänet tuotiin vainajana tänne meille ja täällä saimme tehdä hänelle viimeisen palveluksen, minkä voimme ennen siunattuun multaan kätkemistä.

Teidän elämäenne on nyt astunut risti raskaimmassa muodossa tuhoten ehkä monet rakkaat ja ihanat suunnitelmat. Varmasti Te nyt käytte Jaakobin painia Jumalan kanssa, miksi näin täytyi käydä. Salatut ovat Jumalan tiet, salattu on murhe, jonka Hän on nyt nähnyt hyväksi antaa Teidän kannettavaksi. Mutta siellä missä ollaan murheellisia, siellä liikkuu aina Vapahtaja, Elävä Vapahtaja. Ja missä Hän antaa surevalle lohdutuksen, siellä rististä,

kuoleman merkistä, tulee elämän vuoreksi, raskaasta rististä rakas risti. Juuri sen tähden ei ihmisen lohdutus paljon merkitse, kun Jumala on murheen antanut. Jumala lyö haavan, mutta Hän voi ja tahtoo sen parantaa. Jumala salatessa viisautessaan on nyt astunut Teidän eteenne kutsuen luokseen murheellisia, nyt juuri erikoisesti Teitä. Kunpa en vain tällä heikolla yritykselläni tekisi tyhjäksi Jumalan työtä.

Varmaan Teillä on nyt myös ollut hätä siitä, miten kärsi rakkaani, olivatko hänen asiansa selvät Jumalan kanssa. Uskon, että myös Teidänkin kodissanne pyrittiin elämään lähellä Vapahtajaa, että siellä viljeltiin rukousta ja Jumalan pyhää sanaa. Miehellenne oli mukanaan hyvän kodin ja hurskaan puolison siunaus ja esirukoukset. Tässäkin asiassa meidän täytyy jäädä luottamaan siihen, että Elävä Vapahtaja on ollut lähellä rakastanne hänen lähtöhetkellään lupauksensa mukaisesti: ”Minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.” Onhan Vapahtaja ollut niin monta kertaa kolkuttelemassa tunnolle aikanaan, vaikka se lie tuntunutkin meistä vastenmieliseltä. Varmasti Vapahtaja on tehnyt nytkin samoin, kun Hänen lunastamansa on täällä ajassa käynyt kohti viimeistä taisteluaan ja siinä kokenut oman avuttomuutensa.

Rakas puolisonne on saanut nyt laskea sauvansa täällä kyynelten tiellä. Niin paljon on Taivaallinen Isä armossaan suonut itkua täällä, mutta toivon mukaan hän nyt on päässyt vaivoistaan Kristuksen luokse. Sinne on hän kutsumassa Teitäkin, siellä ihanan jälleen näkeminen. Jos saisi nyt miehenne astua luoksenne, niin mitähän hän sanoisi, eiköhän sitä, että rakas vaimoni, älä lannistu, en minä ole kuollut, vaan elän. Nyt on perheeni orpona murheitten mailla, mutta se rukoilkoon armoa lapsen lailla. Te ystävät muut, kantakaa se Kristuksen huomaa, niin että kerran saamme kaikki yhdessä veisata iäistä kiitosvirttä karitsalle.

Jumala siunatkoon uhrienne, Jumala siunatkoon Teitä ja lohduttakoon Teitä.

Aina seuraa sotaa rauha Päivämies palkitaan, kun loppuu taipaleemme. Niin voitosta iloitaan. Me isänmaahan kerran Taas yhteen pääsemme. Jos armonkeräjäisenä Täällä Jeesusta seuraamme.

Sot.pastori Eljas Kytömaa 3. Kpk /4576²³

²³ Raudaskoski I. Kotiarkisto. 2017.

Veikko Niittymaa

Pappi: Raskas velvollisuuteni on ilmoittaa Teille, arvoisat vanhemmat, että rakas poikanne kohtasi kunniakkaan sankarikuoleman Karjalassa taistellessaan etulinjassa kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta.

Suuri on se suru, joka on osaksenne tullut. Sen ei kuitenkaan tarvitse olla suurempi kuin jaksatte kestää, sillä Jumala on aivan erikoisesti luvannut olla niiden luona, jotka murheessa ja koettelemuksessa ovat. Hän on Teidän tukena tällä hetkellä.

Ajattelemattakin tulee mieleen, minkä takia täytyy useimmiten juuri tällaisten esimerkiksi kelpaavien miesten saada osakseen sankarikuolema, mutta niin näyttää olevan sodan laki, että miesten parhaat aina sodassa saavat sankarikuolemansa.²⁴

²⁴ www.Vähä-Kössin.suku/historia

Hilja Siitonen Kalanti

Samalla kun vielä kerran pyydän saada ottaa osaa raskaaseen suruunne poikanne Veikko Siitosen kuoleman johdosta, samalla pyydän Jumalan sanalla lohduttaa teitä: ”Heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, hän pitää teistä huolen. – Kun 43 sotilassairaala on siirretty täältä Nokialle, ja sairaitten henkilökortitkin ovat siellä, en voi sanoa hänen välitöntä kuoleman syytä. Se ilmenee kyllä lääkärin antamassa kuolintodistuksessa, joista toinen kappale jo lienee saapunutkin sinne kotiseurakunnan kirkkoherralle. Kirjeellisesti voitte sitä kyllä tiedustella Nokialtakin 43:sta sotilassairaalasta. Kaikkien meidän on kerran kuoltava, vaikka äidille luonnollisesti on äärettömän raskasta, kun poikia mene parhaassa iässä.

Poikanne on lähetetty 15/3 Kalannin suojeluskunnalle.

Lohduttavin terveisin Jumalan armon haltuun.

Auvo O Manner, Sotas.past.²⁵

²⁵ Huuhtanen, T. 1984. Talvisodan kirjeet. Otava.

12.8.1941

Rouva Aino Linden

Tampere, Kuninkaank. 16.

Raskas velvollisuuteni on vahvistaa ennakkotieto, jonka mukaan poikanne, korpr. Lauri Einari Linden on antanut henkensä kodin, kristillisen uskon ja isänmaan vapauden puolesta.

Suuri on menetyksenne ja raskas surunne. Ymmärrän, että koko elämänne tuntuu kuin pysähtyneen ja olevan vailla tarkoitusta. Tiedän kuitenkin, että murheenne keskellä sydämenne jollakin tavoin iloitsee siitä, että vainajanne on antanut kalliin uhrin kaiken sen puolesta, mikä elämänne tekee elämisen arvoiseksi. Hänen uhrinsa onkin oleva Teidän kuihtumaton kunnianne. Mutta sydän ei silti rauhoitu eikä tyydy. Se hätäilee ja tekee tuskaisia kysymyksiään. Tähän pimentoon kykenee heittämään valoa ainoastaan Jumalan mittaamaton armo, jonka laupias Jumala on antanut meidän tähtemme Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa.

Rakas Herramme Jeesus kutsuu luoksensa niitä, jotka ovat työtätekeviä ja raskautettuja. Niiden sieluille hän lupaa levon. Tämä tarkoittaa Teitäkin. Se rohkaiskoon Teiltäkin surunne kantamisessa.

Sydämellisesti

Eino Kauranen

Sotilaspastori

Jk. Poikaanne sattui räjähtävä luoti reiteen. Hän kuoli kenttäsairaalaan 11/8 §94§ klo 22,45. Hänen ruumiinsa toimitetaan kotiseudulle.²⁶

²⁶ Huuhtanen, T. 1986. Talvisodan kirjeet. Otava.

Rouva Irma Viljanen

Kun kansamme joutui taisteluun vanhaa vihollistaan vastaan olimme me varmoja että myös tämäkin sota vaatisi omat kalliit uhrinsa.

Raskas velvollisuuteni on ilmoittaa, että miehenne Yrjö Viljanen haavoittui täällä Itä-Karjalassa 9.2.42. saaden kranaatin siruja vasempaan kylkeensä. Hän oli jokseenkin tajuton, kun hänet tuotiin kenttäsairaalaan klo 10. Hän ei jaksanut toipua vammasta, vaan kuoli saman päivän iltana kello 20.45.

Miehenne kaatumisen kautta Te jouduitte antamaan isänmaan vapauden alttarille raskaan ja kalliin uhrin, raskaimman, mitä ihmiseltä voidaan vaatia. Te jouduitte eroamaan hänestä, jonka kanssa Te olitte aikoneet yhdessä elämäntaivalta tehdä. Tämä oli kuitenkin Jumalan tahto ja se on paras silloinkin, kun se on raskainta kantaa kohdallamme. Ihmeelliset ja tutkimattomat ovat Jumalan tiet. Hän lyö, mutta lohduttaa myös.

Saakoon surunne suuruus painaa Teidät lähelle Jumalaa, sillä hän yksin voi Teitä lohduttaa, me ihmiset olemme siihen liian heikkoja. Hän antakoon Teille voimaa raskaalla tiellänne.

Sankarivainaja ja hänen jäämistönsä lähetetään lähipäivinä kotiseudulle, mutta vievät oman aikansa.

Pyydän lausua syvän osanottoni raskaaseen suruunne.

Osaanottavin terveisin

Mauri Valtamo
Sotilaspastori

Os 1 rkp
1400

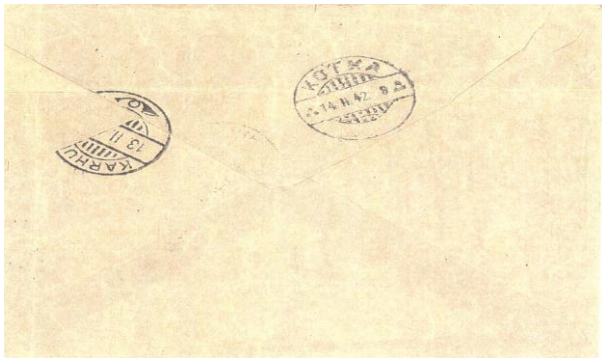
Tietoja Yrjö Kalervo Viljasesta

syntynyt 21.12.1920 Kotka
kuollut 9.2.1942 Seesjärven
kaakkoiskulmassa Suurlahdessa
haudattu 8.3.1942 Kotkan sankarihautaan

Yrjö Viljanen palveli JR 4.6. komppaniassa
kiväärinmiehenä. JR 4 oli kymenlaaksolaisista
miehistä.

Avioliitto Irma Sirkku Elina Lahtisen kanssa
solmittu 1.2.1941 Munsaaren Työväentalolla.

Poika Pentti Viljanen syntyi 20.7.1941 eli
pian sodan syytymisen jälkeen.

Irma Viljasella oli kahdeksan sisarta, joista kaksi menetti talvisodassa miehensä sankarivainajina. Lisäksi yksi sisarista menetti kihlattunsa sodan myöhemmässä vaiheessa.²⁷

²⁷ Viljanen, P. 2017. Kotiarkisto.

Suruviesti tulee Hintsalan perheeseen

Isämme Matti Hintsalan henkilötiedot, tiedot lähtömääräyksestä sotaan ja suruviestin tulo kotiin.

Isämme oli syntynyt 28.1.1906.

Hänelle tuli lähtömääräys sotaan kesken työpäivän 5.12.1939. Lähtöaika oli 6.12.1939 aamuvarhain rautatieasemalla. Joukkojen kokoontumispaikka oli Oulussa. Sinne perustettiin JR 40 lähetettäväksi ensin Kemijärvelle ja sieltä Pelkosenniemelle. Taistelua käytiin 17.-18.12.1939. Isä kaatui 18.12.1939.

Surusanoman tulo: Tieto isämme kaatumisesta oli tullut jo ennen joulua Oulaisten kirkkoherranvirastoon ja työpaikalle. Tiedon saanut kirkkoherra Peura, kauppias Huotari sekä kaupan henkilökunta olivat päättäneet, ettei tieto saa kulkeutua perheemme tietoon ennen joulua.

Surusanoman tulo kotiin: Oli loppiainen. Äiti oli kamarissa hoitamassa vajaan 6 kuukauden ikäistä Aarno-veljeämme, nuorimmaista lastaan. Me muut lapset olimme keittiön pöydän ympärillä piirtämässä ja värittämässä. Eteisestä kuului askeleet. Ovelle koputettiin. Sieltä tuli musta-asuinen, outo mieshenkilö.

Äiti tuli kamarin ovelle Aarno sylissä. Vieras meni äidin luo ja kertoi asiansa, raskaan suruviestin. Äiti parahti itkuun. Vieras puhui äidille jotakin ja sitten lähti pois. Äiti tuli itkien luoksemme, sulki meitä syliinsä ja kertoi: ”Nyt meillä ei ole enää isää. Isä on mennyt taivaan kotiin!” Muuta emme siitä päivästä muista.

Kirkkoherra Peura oli myöhemmin kertonut äidille, että surusanoman tuominen juuri meille oli hänelle kaikkein raskainta, koska hän tunsu vainajan niin hyvin.²⁸

²⁸ Hintsala, A. 2017. Kotiarkisto.

Pastori

Rouva Selma Niemimäki

Valittaen on minun pataljoonan puolesta ilmoitettava, että miehenne Antero Niemimäki kaatui 22.8.Kiskiskukkuloilla. Hänet saatettiin Pistojoen sankarihautaan, jossa kristillinen ruumiin siunaus toimitetaan myöhemmin.

Raskaan uhrin annettuanne olkaa vakuuttuneita siitä, että se on annettu suurempien arvojen puolesta. Kristillisuus ja tulevien polvien elämä, meidän lastemme, miljoonien Suomen tulevien lastenelämä on ollut uhrin varassa. Uhrin on annettu ja elämä ostettu.

Herra Jumala vetää tällä meitä puoleensa. Hän katkoo maallisia siteitä, että saisi taivaallisiin kiinnittää. Toivon mukaan saatte sankarivainajanne tavata taivaan kirkkaudessa, voittaneiden valkopukuisessa parvessa, karitsan edessä. Mutta sitä ennen on kärsimys ja kilvoitus. Herra antakoon teille voimia siinä.

Pyydän esittää Pataljoonan osanoton suruunne.

Tervehtien

Sotilaspastori

Aarno Seppo²⁹

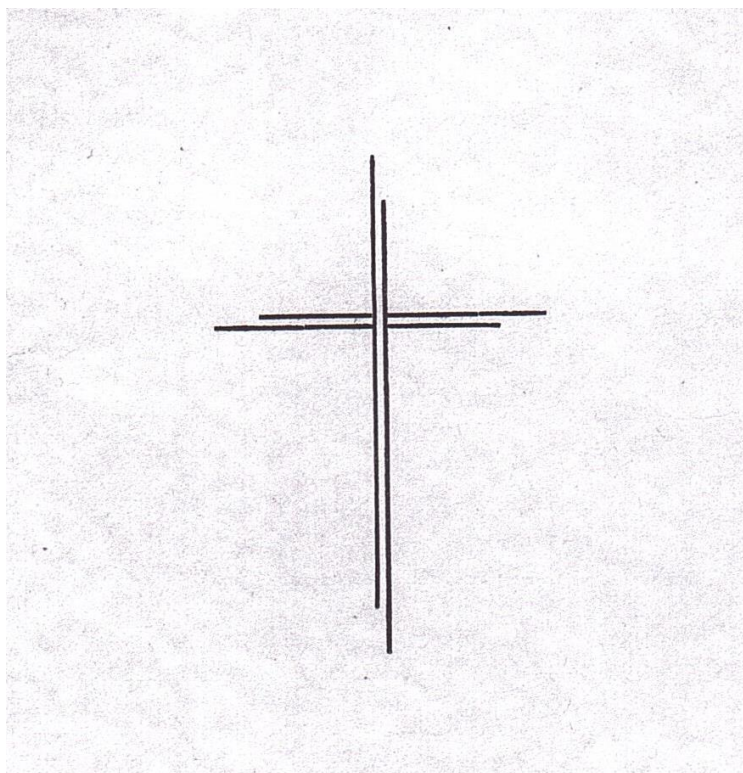
²⁹ Rajaniemi, K. 2017.Kotiarkisto.

Haapavesi 17.12.41

Selma Niemimäki

Miehenne Antero haudataan Sankari hautaan joulukuun 28 pv:nä jumalanpalveluksen yhteydessä josta kunnioittaen ilmoitetaan ja pyydetään huolehtimaan muille sukulaisille ilmoittamisesta.³⁰

Antero *M. Laitinen*

Kirjola Oy, Oulu

Haudattu Haapaveden sankarihautaan 28/12-41.

31

³⁰ Rajaniemi, K. 2017. Kotiarkisto.

*Haapaveden Sankaripatsas-
rahaston kautta*

sankarivainaja

A n t e r o N i e m i m ä e n

muistoa kunnioittaen

Haapaveden kunta

*Jepari Rytty ja Anni
Yyri Rauantaski*

³¹ Rajaniemi, K. 2017. Kotiarkisto.

³² Rajaniemi, K 2017. Kotiarkisto.

Kauppias toi suruviestin

Laura Viitalan isä, Aukusti Kulju kaatui muutamaa päivää ennen välirauhaa. Kuljun perhe asui Nivalassa Sarjankylällä. Laura on kertonut, kuinka syksyllä 1939 isää tultiin hakemaan kesken Perunankuokkakökän. Isän lähdöstä huolimatta kökkä hoidettiin loppuun.

Yhdellä lomalla isä ehti käydä vähän ennen joulua. Siltäkin hänet hälytettiin kesken takaisin rintamalle.

Isä kaatui Impilahdella Laatokan pohjoispuolella Vorojankiven taisteluissa talvisodan loppumetreillä. Isä oli ollut korsussa ja siihen pudotettiin pommi. Virallista tietoa ei saatu, mutta kun kirjeet alkoivat tulla takaisin, äiti aavisti tapahtuneen. Syväluoman emäntä kävi, mutta ei saattanutkaan sanoa asian todellista laitaa.

Lopullisen tiedon toi Sarjankylällä kauppiana toiminut Eemil Piippo. Isän ruumis oli silloin jo asemalla. Isän kaatuessa perheessä olivat lapset 11v, 7v, 5v, 3 v ja 2v.

Kuljuilla oli pieni maatila, jonka hoitamisessa he saivat apua äidin veljeltä ja naapureilta isän kaaduttua. Pienestäkin maatalosta oli luovutettava kansanhuollolle villoja ja kananmunia. Tuo aika oli vaikeaa ja surullista. Äiti itki paljon. Ikkunat oli pimennettävä. Talvi oli mahdottoman kylmä.³³

³³ Junttila ja Korpinen 2010. Varpu Vilkinson haastattelusta. Teoksessa Tuleehan isä takaisin, tuleehan. Minulla oli omaa isää ikävä.